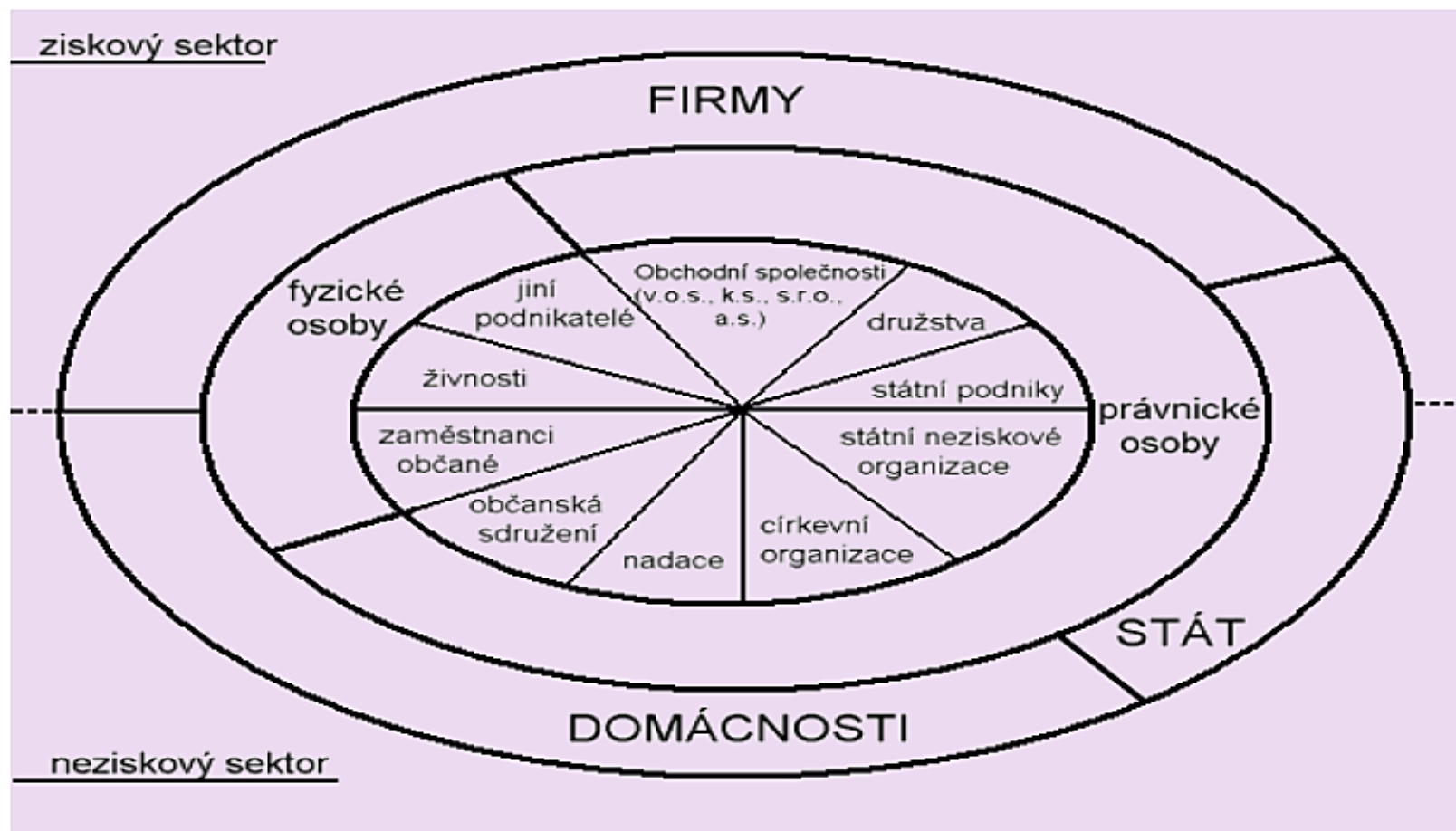

Ekonomika III. ročník

017_Subjekty národního hospodářství

Subjekty národního hospodářství

Obr. 22, kap. 4, ŠVARCOVÁ, J. a kol. Ekonomie – stručný přehled, 2006/2007.
Zlín, CEED 2006. ISBN 80-903433-3-3

Členění subjektů národního hospodářství

1. ziskový a neziskový sektor
2. domácnosti, firmy, stát
3. fyzické osoby, právnické osoby

} na makroekonomické úrovni

Na mikroekonomické úrovni členíme subjekty národního hospodářství podle právní formy.

Dále nás tedy bude zajímat především **právní stránka podnikání**.

Pravidla podnikání vycházejí z právních norem = zákonů, vyhlášek, ..., které jsou téměř neustále novelizovány = není účelné pořizovat si je v papírové podobě, ale je třeba je studovat na internetu = úplná znění zákonů na [Portále veřejné správy](#)

Neziskovým sektorem jsme se již v minulosti zabývali – **dále nás bude zajímat sektor ziskový.**

Fyzická osoba

- **Jednotlivý, konkrétní člověk se svými právy a povinnostmi.**
- **Z hlediska ekonomiky může jít nejčastěji o podnikatele nebo zaměstnance.**
 - **Podnikatel:**
 - **A) Podnikající na základě živnostenského oprávnění = podle živnostenského zákona.**
[z. č. 455/1991 Sb.](#), zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) = tento zákon upravuje vstup do podnikání
 - **B) Podnikající na základě jiného oprávnění podle jiných zákonů** (např. lékaři, veterináři, advokáti, znalci, tlumočníci, soudní exekutoři, zeměměřiči, restaurátoři památek, spisovatelé ... obecně se označují jako **svobodná povolání**).
 - **C) Provozující zemědělskou výrobu podle zvláštního předpisu, tedy zákonu o zemědělství.**

- Typické rysy podnikatele:
 - Jde o **právní subjekt**.
 - **Provozuje svou činnost samostatně.**
 - **Vymezuje si předem předmět podnikání.**
 - Nese **podnikatelské riziko**.
 - **Hospodaří s majetkem.**
 - **Podniká na vlastní účet a vede účetnictví.**

– **Zaměstnanec:**

- Osoba schopná **vstupovat do pracovně právních vztahů se svými zaměstnavateli = zde se řídíme převážně zákoníkem práce.**

[z. č. 262/2006 Sb.](#), zákoník práce = definuje pracovní vztahy mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem

Právnícká osoba

- **Typicky jde o společnost několika lidí (ale může to být i jeden jediný), která je oprávněna vstupovat do právních vztahů a jednat svým jménem.**
- Právníckými osobami jsou:
 - A) Obchodní společnosti
 - B) Družstva
 - C) Státní podniky
 - D) Další právnícké osoby

- **A) Obchodní společnosti** se od r. 2014 nazývají **obchodní korporace** – řídí se podle [z. č. 90/2012 Sb.](#) **zákon o obchodních společnostech a družstvech** (zákon o obchodních korporacích).
- Obchodní korporace se dělí na:
 - **Kapitálové společnosti:**
 - společnost s ručením omezeným (spol. s. r. o., s. r. o.)
 - akciová společnost (a. s.).
 - **Osobní společnosti:**
 - veřejná obchodní společnost (v. o. s.),
 - komanditní společnost (k. s.).

- **B) Družstva** – řídí se podle [z. č. 90/2012 Sb.](#) **zákon o obchodních společnostech a družstvech** (zákon o obchodních korporacích).
- Existují např. **zemědělská, bytová, stavební, výrobní, uměleckých řemesel** apod.).

- **C) Státní podniky** se řídí podle [z. č. 77/1997 Sb.](#) o státním podniku.
- Stát je zřizuje v několika oblastech:
 - **Strategické služby a obory:**
 - Např. Česká pošta, Řízení letového provozu ČR, Státní tiskárna cenin, ...
 - **Správa a využití přírodního bohatství:**
 - Např. Lesy ČR, Vojenské lesy a statky ČR, Povodí Labe, Povodí Moravy, Státní léčebné lázně Janské Lázně, Národní hřebčín Kladruby nad Labem, ...
 - **Výzkum a vývoj:**
 - Např. Strojírenský zkušební ústav, Fyzikálně-technický zkušební ústav, Technický a zkušební ústav stavební Praha, ...

- **U většiny firem vystačíme se zákonem o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), který upravuje právní vztahy pouze mezi podnikateli = je tedy normou speciální.**
- **Některé druhy firem se řídí speciálními zákony:**
 - zákon o bankách,
 - zákon o burze cenných papírů,
 - zákon o pojišťovnách,
 - zákon o investičních fondech,
 - zákon o rozhlasovém a televizním vysílání ...

- Pokud **firma nenajde** pro řešení svých právních vztahů **odpověď v zákonu o obchodních korporacích**, **obrací se k občanskému zákoníku** = je normou obecnou a upravuje **právní vztahy mezi:**
 - občany navzájem,
 - občany a firmami,
 - občany + firmami a státem.

- **Podnikatelé vstupují:**
 - **1. do vztahů mezi sebou = řídí se zákonem o obchodních korporacích,**
 - **2. do vztahům ke svým zaměstnancům = řídí se zákoníkem práce,**
 - **3. do vztahů ke státu = řídí se řadou zákonů, např. zákony daňovými, celním zákonem, zákonem o sociálním zabezpečení, ...**

Podnik

- Podnik je **soubor hmotných, nehmotných a osobních složek podnikání**:
 - **Hmotné složky**: budovy, stroje, zásoby materiálu,
 - **Nehmotné složky**: značka firmy, licence, software, know-how,
 - **Osobní složky**: kvalita a schopnosti lidské pracovní síly.
- **To vše se odráží v ceně firmy jako celku**, protože **i firmy jsou zbožím**, které se prodává a nakupuje - takovým obchodům se říká **akvizice nebo fúze**.

Jednání podnikatele

- **Za firmu nemůže jednat kdokoliv.**
- Zaměstnanci musí mít **přiděleny jednotlivé kompetence – měli by je znát i obchodní partneři** firmy (např. kdo může podepisovat smlouvy, s kým uzavírat objednávky, ...).
- **Fyzické osoby jednají osobně, nebo za ně jedná zplnomocněný zástupce** (na základě listiny, tzv. plné moci).
- **Právnícké osoby jednají prostřednictvím statutárních orgánů** (jednatel, představenstvo, ...), **nebo prostřednictvím zástupce.**
- **Jednání a zastupování (plné moci apod.) je upraveno občanským zákoníkem.**

PLNÁ MOC

Zmocnitel: Jméno a příjmení: ...

Bydliště: ...

Rodné číslo (IČO, DIČ): ...

Udělují tímto plnou moc:

Jméno a příjmení: ...

Rodné číslo: ...

Adresa bydliště: ...

Telefon: ...

K zastupování v daňovém řízení před správcem daně ve věci: ... (uvede se, ke kterému daňovému řízení se plná moc vztahuje – např. k daňové kontrole apod.).

Plnou moc přijímám.

Datum: ...

Vlastnoruční podpis zmocnitele: ...

Vzor plné moci

- **Prokura je speciální plná moc**, kterou **podnikatel** zapsaný v obchodním rejstříku **pověřuje určitou fyzickou osobu k výkonu široké škály úkonů** (právních jednání) v rámci běžné podnikatelské činnosti.
- Majitel firmy může **zplnomocnit tzv. prokuristu** ke všem důležitým úkonům, ke kterým by byl jinak nutný podpis majitele firmy.
- **Prokurista nemůže** např. firmu zadlužit nebo zastavit její sídlo.

Obchodní tajemství

- Obchodní tajemství tvoří **veškeré skutečnosti** obchodní, výrobní či technické povahy **související s podnikem**, které:
 - mají skutečnou nebo alespoň potenciální materiální či nemateriální hodnotu,
 - nejsou v příslušných obchodních kruzích **běžně dostupné**,
 - mají být **podle vůle podnikatele utajeny**,
 - **podnikatel** odpovídajícím způsobem **jejich utajení zajišťuje**.

Otázky:

1. Subjekty národního hospodářství (NH) členíme na makroekonomické úrovni takto:
2. Na mikroekonomické úrovni členíme subjekty NH podle
3. Vysvětli pojem fyzická osoba.
4. Vysvětli pojem právnická osoba.
5. Z hlediska ekonomiky může být fyzická osoba nejčastěji :
6. Fyzické osoby mohou podnikat na základě:
7. Typické rysy podnikatele:
8. Charakterizujte pojem zaměstnanec.
9. Právníckými osobami jsou
10. Některé druhy firem se řídí speciálními zákony – uveďte příklady :
11. Pokud firma nenajde pro řešení svých právních vztahů odpověď v zákonu o obchodních korporacích, obrací se k:
12. Jak se označují nákupy firem?
13. Podnikatelé vstupují do vztahů:
14. Co je to podnik?
15. Hmotné složky podnikání.
16. Nehmotné složky podnikání.
17. Osobní složky podnikání.
18. Vysvětlete pojem prokura.
19. Čím je upraveno znění plné moci?
20. Vysvětlete co je to obchodní tajemství?

Zdroje:

- Švarcová, J. a kol. Ekonomie – stručný přehled, 2012/2013. Zlín, CEED 2011
- Holman R., Pospíchalová D., Úvod do ekonomie pro střední školy. Praha, C. H. Beck 2012
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Da%C5%88>
- www.akcelerace-praha.cz/upload/files/.../pravni_formy_podnikani_8s.pd...
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Da%C5%88_z_p%C5%99%C3%ADjm%C5%AF_fyzick%C3%BDch_osob
- http://cs.wikipedia.org/wiki/St%C3%A1tn%C3%AD_podnik
- <http://www.epravo.cz/top/clanky/moznost-efektivnejsi-kontroly-pobocek-zahranicnich-spolecnosti-diky-novym-pravidlum-prokury-94119.html>
- <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d4298v6249-zastupovani-danoveho-subjektu/>
- <http://www.podnikator.cz/zacatek-podnikani/podnikani-obecne/n:18685/Kdo-je-to-prokurista>